

Rabiës of Hondsdolheid

Geniet van elke seconde op de planeet aarde want ons is een kans uit de miljoenen gegeven. De grootste dreiging voor ons leven is niet de oorlog maar de naar schatting 320.000 soorten virussen die zich in onze cellen vermenigvuldigen waarvan er een tweehonderdtal ziekten als verkoudheid, mazelen, aids, meningitis en **rabiës** veroorzaken. Daarnaast leven in onze darmen nog 500 tot 1000 soorten bacteriën die zich bij een verstoring van onze weerstand vermenigvuldigen en dan ziektes verwekken. De medische wereld is erin geslaagd om een deel ervan door vaccinatie en behandeling te voorkomen maar telkens iemand ziek is zijn het vaak microben (bacteriën en virussen) die proberen om zich ten koste van ons te vermenigvuldigen.

Rabiës of Hondsdolheid is een virale infectie die zich in het spier en zenuwstelsel vermenigvuldigt en een hersenontsteking veroorzaakt die meestal tot de dood leidt. In ons deel van Europa komt de ziekte zelden voor en zijn het meestal patiënten die de ziekte in het buitenland opliepen. De besmetting wordt veroorzaakt door likken, krabben of een beet waarbij wondvocht of speeksel wordt overgedragen van een besmet zoogdier zoals vossen, honden, katten, ratten, vleermuizen of zelfs apen op de mens. Rabiës werd al in de tijd van de oude Grieken beschreven en komt wereldwijd voor maar de kans op de ziekte is in ons land klein.

De eerste tekenen van hondsdolheid lijken op griep met rillingen, koorts, braken en hoofdpijn waarna de klachten steeds erger worden met krampen, stuipen en een soort van razernij waarbij het lichaam hevig schokt tot een verlamming met slikproblemen en ademnood optreedt die na 20 tot 90 dagen tot de dood leidt. Wanneer je gebeten, gekrabd of gelikt bent door een wild dier is het belangrijk om onmiddellijk en intensief alle letsels met zeep en water te wassen en **medische hulp te zoeken**. Na een verwonding of een beet kan alleen een snelle behandeling voorkomen dat het virus zich in het zenuwstelsel verspreidt.

De huidige behandeling bestaat uit een immunoglobuline dat in het letsel wordt ingespoten en een rabiës vaccin. Wanneer je snel reageert en behandeld wordt kan je het overleven maar eens de symptomen optreden is het te laat.

Wereldwijd overlijden nog steeds duizenden mensen aan rabiës maar in onze regio komt de ziekte heel zelden voor. Wie langer dan drie maanden naar een gebied gaat waar hondsdolheid voorkomt zou zich best laten inenten en rechtstreeks **contact met loslopende honden, vleermuizen en vossen vermijden**.

Sinds **1966** komt hondsdolheid niet meer voor in België en in 1989 werd lok-aas met een gemodificeerde rabiësstam uitgeworpen om onze vossen immuun te maken tegen de ziekte.

In de Middeleeuwen werden slachtoffers van razernij gezien als **weerwolven** die er zo angstaanjagend uitzagen dat iedereen dacht dat zij bij vollemaan in een bloeddorstige wolf veranderd waren. Omdat er niemand was die iets kende over virussen of het centraal zenuwstelsel dacht men dat de ziekte bovennatuurlijk was. De ziekteverschijnselen of symptomen van rabiës joegen iedereen de stuipen op het lijf want in één nacht kon de ziekte een hond in een schuimbekkend monster veranderen. Wanneer die hond een mens beet onderging hij dezelfde huiveringwekkende transformatie.

Historici denken dat hondsdolheid de inspiratie vormt voor de vele verhalen over weerwolfmensen die bij vollemaan in bloeddorstige roofdieren veranderen en mens en dier aanvallen. De Griekse historicus Herodotus vertelt over een volk op de Balkan waar alle mannen eens per jaar in wolven veranderen en in de IJslandse sagen zwerft 's nachts een Viking rond in de gedaante van een wolf. Die angst bereikt zijn hoogtepunt in de middeleeuwen wanneer Kerk en Staat een klopjacht op zogezegde 'weerwolven' begint waarbij duizenden mensen onterecht veroordeeld en gedood worden.

In die jaren was het enige middel dat mens en dier kon beschermen tegen hondsdolheid **het eten van Hubertusbrood** dat tijdens het feest van Sint Hubertus (patroonheilige van de jacht) gewijd werd en daarnaast het **brandmerken met de Hubertussleutel** van mensen en honden die door een hondsdol dier zijn gebeten. (bron J Moore: Pest en Cholera, nl.wiki.org, Historia.nl)

De irrationele houding ten aanzien van de ziekte verandert in 1885 met de **experimenten van Louis Pasteur** en de succesvolle behandeling van de 9 jarig Joseph Meister die door een dolle hond gebeten was. Dank zij de lange incubatieduur kon Pasteur het jongetje blootstellen aan steeds hogere concentraties van het verzwakte virus tot er zich spontaan een beschermende immuniteit ontwikkelde. Deze postprofylaxe behandeling was de basis voor de ontwikkeling van het **rabiësvaccin** dat door velen als de grootste prestatie van Pasteur wordt beschouwd.

Maatregelen in België.

- Bij abnormaal en agressief gedrag van een dier: vermijd contact en raadpleeg een veearts!
- In België moet iedere hond geïdentificeerd zijn en een Europees paspoort hebben.
- Rabiësvaccinatie is verplicht bij het vervoeren van gezelschapsdieren als honden, katten en fretten naar een andere lidstaat en bij import gelden dezelfde regels.
- In ons land worden vossen gevaccineerd met lokaas.

In 2007 en 2008 zijn twee gevallen van Rabiësvastgesteld na illegale import van besmette honden uit Marokko waar rabiës veel voorkomt en vaccinatie niet verplicht is.

Eigen ervaring.

Wanneer ik als kind met broer en zus in het begin van de jaren '50 te voet door het park van Tervuren naar de kleuterschool ging had vader ons duidelijk verboden om eender welk wild dier dat er toen nog talrijk rondliep aan te raken omwille van het gevaar van Hondsdolheid.

Aan die boodschap dacht ik toen ik in 25 jaar later als militair arts in Lüdenscheid (BSD) dringend werd opgeroepen om een jongen van 12 jaar te onderzoeken die gebeten was door een vos. Op zich leek het letsel niet gevaarlijk maar wij waren verwittigd om alle voorzorgen te nemen.

Ik heb de wonde grondig met water en zeep gereinigd, daarna ontsmet met een alkaloïde oplossing en een steriel verband aangelegd waarna hij met onze militaire ambulance werd overgebracht naar het militair hospitaal van Soest.

Dezelfde dag nog is hij begeleid door een pediater met een medevac helikopter via het Militair Hospitaal in Brussel naar het Institut Pasteur overgebracht dat gespecialiseerd is in deze problematiek en rabiësimmunoglobuline in huis heeft. Het was hoogdringend want de behandeling moet binnen de 48 uur gebeuren.

Twee weken later is onze kleine man goed en wel naar huis teruggekeerd en de vos is nooit meer gezien.

Dr Jef Vastesaegeer, Elewijt.

